

НАУМ АРАПА

Отварям очи. Срещу мене зеленото, избеляло перде събира пращинки. Отивам до него и го издърпвам. Прозорчето е старо, с малки стъкла между пречките. Дограмата, боядисвана някога с бяла боя, се лющи. Под мене е терасата на съседната къща. Отсреща – реката. Над нея старите зидове на Царевец. И ми спира дъхът. Никога няма да спра да се учудвам на гледката. Чувам тропане по вратата. Силни, мъжки юмруци блъскат делово по касата. Сигурно са здрави, големи, с черни гъсти космички по пръстите. Сигурно човекът е нисък, тантурест с коремче над колана и запотено чело. Облеклото не гада – облечени са в синьо и имат фуражки над потните си чела. Няма смисъл да стоя повече. Поглеждам през рамо в прозорчето. Пролет е. Под стените на крепостта са израснали храсти и млади дръвчета. Листенцата им са набили преди часове и сега те приличат на юноши с грозноват черен мъх под носа. Скоро обаче ще бухнат в хубост. Като козунаци ще набъбнат под слънцето. Аз няма да ги видя. Не и тази година. Млад съм, едва на 25, но знам, че няма да избягам. Отварям вратата и тръгвам пред двамата.

Лято. Реката криволичи сред зеленото. Две-три жаби лениво крякат в гъсталака. Няма нужда да ги виждам, за да знам, че издуват отстрани устите си бели мехури и се перчат пред бъдещите си невести. Легнал съм по корем и съм се втренчил в коня отсреща. Конят е един път. Черен, лъскав със запотени хълбоци и диви очета под перчема. Здравачава се. На хоризонта са се запречили дълги, безкрайни облаци. От лявата страна, през равнината, виждам Балкана. Още има снежец по върховете. Скачам, измъквам желязото, дето са забили с него жребца в поляната, и го яхам. Препускам право към линията. Чувам, че влакът приближава, но знам че имам време да се промъкна. След мене някой дрезгаво и безнадеждно се провиква: „Ей, остави ми коня бе, серсем!“. Ама аз се смея с пълен глас и препускам. Влакът трака подире ми, реве със свирката си и някакъв мъник ме гледа с огромни очи под зализаната косица, залепил нос на стъклото.

Петнайсетина минути по-късно ме спират трима с новичка „Лада Нива“. Карат срещу мене, прошка няма. Газят през житата, а те реват под гумите и полягат...

Сърцето ми късат. Вземат кончето. И мене. Кончето връщат на стареца, а мене ме пращат в Белене. Пак. Бях на 30.

Стоя на късното слънце и си припичам коленете. Болят. Много години са минали през тях. Много откраднати коне съм яхал. И вятърът ме е бил през лицето, а аз съм се усмихвал от ухо до ухо, пълен с радост. Свободен. Обиколил съм надлъж и на шир страната. Видял съм хубости, дето ти никога няма и да сънуваш. Дето в сърцето ми са поникнали любовчица. Само те са ми пазили погледа ясен и сърцето читаво, когато са ме прибирали и са ме затваряли на тъмно и миризливо. Двайсет и три пъти. Има сигурно някаква циганска кръв у мене. Конете обичам и ги крада. Яхам ги и препускам в полето. После ги продавам, да изкарам някой лев и да ида на друго място. Друга хубост да видя и друго конче да открадна. Минали са годините. Една мома си откраднах веднъж. Ралица. Очите ѝ – тъмни и диви. Усмивката бяла. Като излязла от песен. Е, запях я тази песен... И син ми се роди. И се кротнах. Като минах петдесетака се заселих с моите хора в Плевенско. Детето расте, животът – спокоен. Сиво и равно. Само окото ми, палавото, все оглежда конете. Ама стискам зъби и бъхтя. Ей ти земята – копей, ори, сей, прибирай... Реколта, още една... Още една... Изтъркаля се младото. Като стомна се пукна от времето и спря да събира. Сега само навън пуска. Да има кой да слуша. Ама няма. Припичам се – дърт гушер на слънцето. На 82 години съм.

Много е студено и тъмно, все едно вече съм влязъл в преизподнята. Полето се е ширнало от край-до край – бяло и равно, като неписана книга. Небето се оцъклило над мен, звездите са красиви и непонятни - момичета, излезли на сгледа - блещукат си и не им пука. Лежа в нищото и се чудя как се докарах до тук. От петдесетака насам – трийсет и осем години не съм оня, дето бях. Станах хрисим и работлив и даже някак на ръст се смалих. Не скитах, коне не крадах. И в Белене не ме прибираха. Друг човек бях. Уж свободен, а пък някакси тъжен. Само в съня си виждах полето, Балкана, градове и села с малки, цъфнали полянки и хиляди кончета по тях. Бели, черни, с рижи гривии... Горди, красиви, знаещи с кръвта си, че те са ни довели тук. Че им дължим земята си.

И не от мерак да бъда пак оня, от друго тръгнах по старите пътища. Синът ми порасна и възмъжа, ама нефеляв излезе... Проиграл всичко. Не знаех. Разбрах чак когато дойдоха да ми опишат къщата. Пенсията ми спряха. Гол като тояга оставам. Как ще живея, като ми вземат къщичката. Ще изхвърлят всичките ми вещи, паяжините с паяците и спомените ще прогонят от нея. Ще влязат нови хора и ще я наместят по тях си. И реших – един занаят имам, една любов, зарязана. Откакто жена ми се спомина, само тя ми остана. Отидох до Летница. Говорих с един старец. Обяснявах, че кравичката искам да купя. Той ме заведе до обора, да ми я покаже. Ама на мен окото ми все в кончето. Еееех, конче беше един път! Знаех за него и за това бях отишъл. Огледах го, измерих го. Ще го яхна, и в снега, през поляната, през нивята... чак до вкъщи. Ще го продам и вместо както някога да взема парите и да ида другаде, да видя нови хубости, ще мога да се върна у дома. Да си спомням на спокойствие света.

Речено-сторено. Стъмни се рано – зима е, към 6 – 6,30. Промъкнах се и грабнах кончето. Излязох навън, метнах се отгоре му и препуснах. Студ, носът ми се заскрежава отвътре като вдишвам. Ама на душицата ми е топло. Сякаш съм се върнал при мама и тя ме е прегърнала. Мълчи и гледа в хоризонта, защото отдавна не сме се виждали.

И беж през полето, напреко през нивите... Напред, напред, конче! Прегърнал съм шията му, гривата ме гъделичка и вдишвам мирис на пот и сено. Времето се завъртя наопаки, годините се преобърнаха, засмях се – от ухо до ухо и бях млад, и всичко беше пред мене и цялата страна за обикаляне.

И ето ме сега – паднал в прясната. Ударих се лошо. Кончето изцвили, изправи се на задни крака и запраши в зимата. Лежа, не мога да помръдна. Небето се цъкли в мене, аз – в него. Студено беше, сега ми е топло. Полето разцъфна под снагата ми. Птички запяха. Леко ми е на душата. Старостта се измъкна из гърдите ми. Болките ме напуснаха и се навървиха подире й. Не искам, но затварям очи. Чакам смъртта.

Душата на Наум Арапа се отръска, въздигна се, завъртя се около нея си и увисна над жиците. В тъмното, на снега, лежеше старо, изхабено тяло. Отпуснати крайници, вехти, напукани обувки на краката. Наюмручени, изкривени пръсти с черно под ноктите. Изострен нос и затворени очи. И една невероятна, пълна с радост усмивка на лицето.

Огледа се душата, потърси с поглед, мярна черното петно на душата на кончето върху снега и я яхна. Тя усети господар, смири се и потръпна с ноздри. „Дий!“ - изкрещя душата на Наум и се ухили до уши.

И двамата се понесоха на юг. После щяха да минат Балкана. Щяха да стигнат далеч - далеч. След туй щяха да идат до морето, да скочат от скалите на Калиакра и да чаткат копита вътре в изгрева. Щяха да се върнат обратно, до Дунава – да пийнат вода, да се поокъпят. Щяха да посрещат сезоните и да не спират никога. Щяха да цвият, да се усмихват, да пълнят очи и сърца с оная хубост, дето Наум Арапа я загуби за себе си преди трийсет и осем години и я смени с чернозем и паяжини. И все напред и на високо, на волно, с вятъра, срещу него...

Чак додето решат да стигнат Небесните порти.

Диана Кирилова Мицканова

гр.Левски, обл.Плевен